

УДК 37.01+159.9(063)
С 91

Сучасні тенденції та фактори розвитку педагогічних та психологічних наук: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, Україна, 1-2 лютого 2019 року). – К.: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2019. – Ч. 3. – 112 с.

УДК 37.01+159.9(063)
С 91

У збірнику містяться матеріали, подані на міжнародну науково-практичну конференцію «Сучасні тенденції та фактори розвитку педагогічних та психологічних наук». Для студентів, аспірантів, викладачів навчальних закладів, науковців та представників громадських організацій.

Організатори конференції не завжди поділяють думку учасників. У збірнику максимально точно відображається орфографія та пунктуація, запропонована учасниками.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**Громадська організація
«Київська наукова організація
педагогіки та психології»**

**ЗБІРНИК ТЕЗ
НАУКОВИХ РОБІТ**

**Учасників міжнародної
науково-практичної конференції:**

**«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ
ТА ФАКТОРИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ
ТА ПСИХОЛОГІЧНИХ НАУК»**

1-2 лютого 2019 року

ЧАСТИНА III

**Київ
2019**

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 6. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

Сич Т. В.

СИСТЕМИ НАУКОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ ТА МЕТОДОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ	6
--	---

СЕКЦІЯ 7. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ

Григорович О. П.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ЕКОЛОГІЧНОГО ГУМАНІЗМУ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	11
--	----

Микуліна А. К.

ІДЕЇ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У ПЕДАГОГІЧНІЙ КОНЦЕПЦІЇ СОФІЇ РУСОВОЇ	16
--	----

Мулярчук О. П., Грицишен Л. А.

РОЛЬ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВИХОВАННІ ДІЛОВОЇ ОСОБИСТОСТІ СТАРШОКЛАСНИКА	20
---	----

СЕКЦІЯ 8. ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Барсуковська Г. П., Бухтата Т. В.

СПЕЦИФІКА ДОБОРУ РУХЛИВИХ ІГОР ТА ІГРОВИХ ВПРАВ ДЛЯ ПІШИХ ПЕРЕХОДІВ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	24
---	----

Бойко Т. М.

МНЕМОТЕХНІКА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	28
---	----

Габрук О. В.

ВІПЛИВ ДРІБНОЇ МОТОРИКИ РУК НА МОВЛЕННЯ ДИТИНИ	32
--	----

Навлушкіна О. В.

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ГРИ У ГОРОДКИ	35
---	----

Савицька Н. М.

ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	40
---	----

Скришник І. В., Антипенко А. В.

ГОТОВНІСТЬ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ ТА САМОЦІННІСТЬ ДОШКІЛЬНОГО ДИТИНСТВА	44
--	----

СЕКЦІЯ 9. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ, ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ

Ільїна Ю. Ю., Петрова А. С.

ВИВЧЕННЯ ГУМОРУ ЯК ОДНОГО
З ВИДІВ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАХИСТУ ОСОБИСТОСТІ 48

Милославська О. В.

РЕФЛЕКСИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ
ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА 52

Полховська А. М.

ОСОБЛИВОСТІ ПОДРУЖНЬОЇ СУМІСНОСТІ ПАР
З РІЗНИМ СТАЖЕМ СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ 56

Шаповалюк К. В.

ГЕШТАЛЬТПСИХОЛОГІЯ
ЯК НАПРЯМ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХІЧНИХ ЯВИЩ 59

СЕКЦІЯ 10. ПСИХОФІЗІОЛОГІЯ

Коц С. М., Лучка М. М., Трещова О. Є.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ
У СТУДЕНТІВ З РІЗНИМИ ТИПАМИ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ 62

СЕКЦІЯ 11. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ, ПСИХОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Катрушова Л. О.

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОСОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ
СТУДЕНТІВ-МІГРАНТІВ ДО НАВЧАННЯ
В МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ 66

Федорас М. О.

ФЕНОМЕН ЛІДЕРСТВА: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ПРОБЛЕМИ 69

СЕКЦІЯ 12. ПЕДАГОГІЧНА ТА ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ

Барчій М. С., Воронова О. Ю.

ДО ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИХОВАТЕЛІВ 73

Коханова О. П.

ФОРМУВАННЯ СВИТОГЛЯДНИХ ЗНАТЬ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ 77

Март'янова Т. О., Немченко Я. С., Савченко Л. Л.

ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВНОГО ПІДХОДУ
ДО ДІТЕЙ З РІЗНИМИ ТИПАМИ ТЕМПЕРАМЕНТУ 80

Савчук В. А. РОЛЬ МІФУ У ФОРМУВАННІ ХАРАКТЕРУ ОСОБИСТОСТІ.....	84
Ткачук О. В. МІСЦЕ ТА РОЛЬ МЕТАКОГНІТИВНОГО МОНІТОРИНГУ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ	87
Шевчук В. В. ОСОБЛИВОСТІ САМООЦІНКИ ПІДЛІТКІВ	89

СЕКЦІЯ 13. СПЕЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Шпелік Т. В. БАР'ЄРИ САМОРОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКІВ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ ЛЕГКОГО СТУПЕНЮ.....	93
---	----

СЕКЦІЯ 14. ПСИХОЛОГІЯ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

Сергієнко Н. П., Дмитрієва К. П. ОСОБЛИВОСТІ САМОРЕГУЛЯЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ДСНС	97
---	----

СЕКЦІЯ 15. ОРГАНІЗАЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ; ЕКОНОМІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Калин Р. Ю. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДБОРУ ПРАЦІВНИКІВ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.....	101
Ленська І. І. АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ГНУЧКОГО УПРАВЛІННЯ В ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ.....	105
Матковська А. В. ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ОРГАНІЗАЦІЇ	108

СЕКЦІЯ 9. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ, ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ

Гльїна Ю. Ю., кандидат біологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології діяльності в особливих умовах

Петрова А. С., студентка соціально-психологічного факультету
Національний університет цивільного захисту України
м. Харків, Україна

ВИВЧЕННЯ ГУМОРУ ЯК ОДНОГО З ВИДІВ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАХИСТУ ОСОБИСТОСТІ

Здоров'я нації обумовлюється в першу чергу здоров'ям особистості і не лише фізичним, а й психічним. Збереження стабільного психічного й емоційного її стану – це головне завдання психологічного захисту. Психологічний захист являє собою бар'єр між адекватним сприйняттям ситуації й спотворенням сприйняття тієї ситуації, в якій знаходиться індивідуум у даний момент, являє собою систему регуляторних механізмів, які служать для усунення або для зниження рівня негативних, травмуючих особистість переживань, пов'язаними з внутрішнім дискомфортом.

Одним з видів психологічного захисту може розглядатися гумор. На думку Г. Айзенка, Д. Берлайн, М. Істмен, С.Л Рубінштейна, З.Фрейда, він допомагає людині абстрагуватися від тих серйозних думок, ситуацій, які відбуваються навколо, є важливим інструментом в комунікації для поліпшення взаємозв'язку людей між собою. Роль гумору зводиться до захисту “Я”, оскільки дозволяє зберегти самовладання, гідність й самоконтроль в буд-яких ситуаціях, а особливо – екстремальних [3; 5].

Гумор виконує первинну та вторинні функції. Первинна (за часом дії) – це функція соціалізації. Пов'язаними одна з однією функціями є ідентифікації та диференціації. Гумор служить своєрідним маркером кордонів соціальної групи: специфічної професійної, національної або будь – якої іншої, він є тією ознакою, за допомогою якої члени групи розпізнають свого і відокремлюють від себе чужого. Окрім вище зазначених, йому притаманна й комунікативна функція [1].

Дослідження проводилось на базі різних факультетів НУЦЗУ. У якості респондентів виступали юнаки та дівчата різних курсів (загальна кількість 60 осіб).

З метою вивчення стилів гумору був використаний «Опитувальник діагностики стилів гумору» Р. Мартіна, який розроблявся для виявлення адаптивних і дезадаптивних стилів гумору. Класифікація гумору за стилями базується на двох аспектах: спрямованість гумору на себе або на інших, наявність або відсутність агресивного компонента. Розробник виділив 4 стилі гумору: аффіліативний, самопідтримуючий, агресивний і самозневажливий. Аффіліативний – спрямований на інших, використовується для встановлення і підтримки міжособистісних відносин, пов'язаний з екстраверсією, оптимізмом, добродушністю, самоприйняттям і самоцінністю, як показниками загальної задоволеності якістю життя, успішністю в підтримці міжособистісних відносин, перевагою позитивних емоцій та гарного настрою в цілому. Самопідтримувальний – спрямований на себе, виступає, в першу чергу, регулятором емоцій і механізмом подолання стресу, так як використовується для підтримки позитивного, гумористичного погляду на життя в складних ситуаціях, виконуючи, головним чином, інтрапсихічну роль, на відміну від аффіліативного гумору, менше пов'язаний з екстраверсією, але також пов'язаний з успішністю встановлення і підтримки міжособистісних відносин, самоцінністю і задоволеністю якістю життя. Агресивний – спрямований на інших, що містить агресивний компонент, включає сарказм, може використовуватися в цілях маніпулювання. Цей стиль гумору пов'язують з ворожістю, агресією, гнівом. Самозневажливий – спрямований на себе, що містить агресивний компонент, використовується для здобуття розташування значущих інших, зважаючи на труднощі у відстоюванні своїх прав, потреби в прийнятті і низької самооцінці.

Аналіз отриманих даних свідчить про те, що у наших респондентів – юнаків переважає два стилі гумору аффіліативний і агресивний, які виконують екстрапсихічну функцію з метою встановлення та розвитку міжособистісних відносин. Але так само відрізняються один від одного тим, що перший є підтримуючим стилем, який позитивно впливає на психологічне благополуччя особистості, а другий стиль є деструктивним і негативно впливає на міжособистісні відносини, психічне благополуччя. При агресивному гуморі юнаки можуть бути емоційно нестійкими, не мають яскраво вираженої здатності до емпатії та не можуть виявляти соціальну компетентність. У дівчат за показниками найбільш виражені такі стилі гумору, як самопідтримуючий,

який виконує інтрапсихічну функцію, і афіліативний з екстрапсихічною функцією.

Для вивчення механізмів психологічного захисту у наших респондентів ми використали опитувальник Р. Плутчик (співавторство з Г. Келлерманом і Х.Р. Конте, 1979). Він дозволив дослідити рівень напруженості 8 основних психологічних захистів, вивчити ієрархію системи психологічного захисту і оцінити загальну напруженість всіх вимірюваних захистів. Найбільш конструктивними психологічними захистами є компенсація і раціоналізація, а деструктивними – проєкція і витіснення. Використання конструктивних захистів знижує ризик виникнення конфлікту або його загострення.

Ранжування отриманих даних дозволило з'ясувати той факт, що у юнаків домінує раціоналізація. Механізм раціоналізації полягає в тому, що юнаки роблять спробу виправдати свої дії або вчинки інших людей через коригування власного реагування на ті дії, які викликають неадекватну оцінку суспільством. Тим самим раціоналізація допомагає особистості тимчасово уникнути заниження самооцінки. Цей механізм захисту є деструктивним, так як спотворює реальність особистості таким чином, що людина намагається скорегувати свою поведінку так, щоб вона виглядала гідно, розумно в очах інших людей. Друге місце у юнаків займає заміщення та витіснення. У цих захисних механізмів – витіснення та заміщення є психологічний взаємозв'язок. Цей зв'язок виражається у наступному: механізм роботи захисту заміщення полягає в тому, що в психічному реагуванні особистості відбувається перенос почуття (в основному агресії) або думки з сильного об'єкта, якому вони призначені на інший менш слабкий об'єкт, з метою знизити психологічне перенапруження. Механізм роботи витіснення полягає у видаленні зі свідомості негативних, неприйнятною особистістю думок і почуттів. Тобто механізм активації (взаємодії) цих захисних механізмів полягає в тому, що на початку активується механізм роботи витіснення, так як особистість вже отримала інформацію про неприємну подію і у особистості утворилися негативно неприйнятні почуття і думки, які в наслідку висловлюють себе в формі заміщення. На останньому місці і у юнаків, і у дівчат – захист-проєкція. Включення психологічного механізму захисту, такого як проєкція полягає в тому, що особистість переносить власні витіснення переживання, думки почуття на інший об'єкт. Тим самим переносить всю відповідальність подальших дій іншій особі.

Для з'ясування взаємозв'язку між різними захисними механізмами особистості та стилями гумору був використаний коефіцієнт кореляції r-Пірсона. Було виявлено, що у юнаків захисний механізм заміщення корелює

з аффіліативним стилем гумору на високому рівні статистичної значущості ($P \leq 0,001$).

Обернено пропорційний кореляційний взаємозв'язок було виявлено між аффіліативним стилем гумору та захисними механізмами компенсації ($P \leq 0,05$), витісненні ($P \leq 0,05$) та раціоналізації ($P \leq 0,05$). Самопідтримуючий стиль гумору має обернено пропорційний кореляційний взаємозв'язок з механізмами захисту заперечення ($P \leq 0,05$), компенсація ($P \leq 0,05$), раціоналізація ($P \leq 0,05$). Це говорить про те, що домінування одного з захисних механізмів психіки веде до зменшення прояву одного з стилів гумору або навпаки. Агресивний стиль гумору має обернено пропорційний кореляційний взаємозв'язок з механізмами захисту регресія ($P \leq 0,05$) та має позитивну кореляцію з механізмами захисту: реактивні освіти, заперечення, заміщення, витіснення, раціоналізація.

Самозневажливий стиль гумору має обернено пропорційний кореляційний взаємозв'язок з механізмами захисту реактивні освіти ($P \leq 0,05$), регресія ($P \leq 0,05$). Майже однакові показники щодо взаємозв'язку мають дівчата.

Висновок. Гумор виступає як захисний механізм особистості, спрямований на інших або на себе може взаємодіяти з різними захистами, виконуючи функції забезпечення здорової особистості та адаптації людини до різних життєвих обставин.

Література:

1. Дмитриев А.В. Социология юмора. / А.В.Дмитриев. – М., 1996. – 214 с.
2. Домбровская И.С. Юмор. Человек // Философско-энциклопедический словарь / И.С. Домбровская, Д.А.Леонтьев. М.: Наука, 2000. – С. 454-459.
3. Мартин Р. Психология юмора / Р. Мартин. СПб.: Питер, 2009. – 480 с.
4. Нартова – Бочавер С.К.«Coping behavior» в системе понятий психологии личности / С.К. Нартова-Бочавер // Психологический журнал. – 1997. – № 5. – С. 20-30.
5. Носенко Е. Л. Походження, зміст та форми виявлення гумору як ресурсу психологічного подолання / Е. Л. Носенко, О. О. Зайва // Вісник Дніпропетровського університету. Педагогіка та психологія. – Дніпропетровськ, 2004. – № 7. – С. 22-31.